

Tämä asiakirja LAPELY/4338/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/4338/2023 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Lindholm Anne 30.01.2024 15:41

Esittelijä Lindholm Pia 30.01.2024 15:39

Toimintajaksojen ajankohta vaihtelee vuosittain tammi-joulukuun välisenä aikana (murskaus 20 pv/v, rikotus 10 pv/v, kuljetus 40 pv/v). Hakemuksessa ilmoitetut toiminta-ajat:

- ma-to: rikotus ja murskaus klo 8-20, kuormaus ja kuljetus klo 7-20
- pe: rikotus ja murskaus klo 8-16, kuormaus ja kuljetus klo 7-17

Lausunto

Terveysvalvonnan johtaja esittää kunnan terveydensuojeluviranomaisen lausuntona seuraavaa:

Hakemuksen mukainen toiminta sijoittuu Jokkavaaran (12699101) vedenhankintaa varten tärkeälle pohjavesialueelle (1 luokka). Pohjavesialueella on käytössä olevia vedenottoamoita ja hakemuksen mukaan ottoalueen läheisyyteen on suunniteltu vedenottamo. Jokkavaaran pohjavesialueelta otetaan pohjavettä, jota käytetään Rovaniemen keskustaaajaman alueella talousvetenä. Jokkavaarasta saatavan veden osuus on merkittävä kaupungin alueelle johdettavasta vedestä. Jos hakemuksen mukainen lupa tästä huolimatta päätetään myöntää, tulee talousvedenhankintaan liittyvä riski huomioida lupahdoissa ja -määräyksissä. Toimintaa on harjoitettava siten, ettei toiminnasta aiheudu haittaa talousvesikäyttöön otettavan veden määrään tai laatuun.

Kaikissa toiminnoissa on lisäksi huolehdittava, ettei toiminnasta aiheudu pöly- tai meluhaittaa haittaa lähimpiin häiriintyviin kohteisiin. Toiminnasta aiheutuva sisämelutaso lähimmissä asuinhuoneistoissa ja muissa oleskelutiloissa ei saa ylittää LAeq päiväohjearvoa (klo 7-22) 35 dB eikä yöohjearvoa (klo 22-7) 30 dB (STMa 545/2015, § 11-13).

Sini-Sisko Kilpeläinen
terveysvalvonnan johtaja
sini-sisko.kilpelainen@rovaniemi.fi

Lisätietoja antaa:
Päivi Rata-Romakkaniemi
terveystarkastaja
paivi.rata-romakkaniemi@rovaniemi.fi

30.1.2024

Lupa-ajan päätyttyä ottamisalueella ei tule olla maa-ainesvarastokasoja lainkaan, sillä ne estävät jälkihoidon toteuttamisen. Tiivistyneet tienpohjat ja varastokasojen pohjat tulee möyhiä ja pehmentää toiminnan loputtua, sillä tiivis maaperä läpäisee vettä huonosti ja vähentää siten muodostuvan pohjaveden määrää.

Lapin ELY-keskus suosittelee, että maisemoinnissa ja jälkihoitotöiden suunnittelussa käytetään päivitettyä maa-ainesopasta (*Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestävään käyttöön*, Ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:30).

Johtopäätökset

Lapin ELY-keskus katsoo, että maa-ainesten ottaminen suunnitellulta alueelta voi olla mahdollista ilman, että hankkeesta aiheutuu maa-aineslain 3 §:n vastaisia vaikutuksia, mikäli lupaharkinnassa huomioidaan edellä esitetyt seikat.

ELY-keskus korostaa ottamisen vaiheistamista ja huolellista toimintakulttuuria ja muistuttaa, että pohjavesialueiden suojelussa tulee huomioida nykyisten vedenottotarpeiden lisäksi myös mahdollisesti tulevat vedenottotarpeet pitkälle tulevaisuuteen.

Lisäksi ELY-keskus muistuttaa, että toiminnanharjoittaja on vesilain mukaisessa vastuussa mahdollisista vesiin kohdistuvista haitoista ja siten velvollinen muun muassa tarvittaviin korjaus- ja korvaustoimenpiteisiin.

Ottamistoiminnan loputtua on pidettävä lopputarkastus. Luvanhaltijan on tehtävä maa-aineslain 23 a §:n 1 momentissa tarkoitetun otetun aineksen määrää ja laatua koskeva ilmoitus lupaviranomaiselle vuosittain viimeistään tammikuun 31. päivänä.

Päätökset asiassa pyydetään lähettämään tiedoksi Lapin ELY-keskukselle (MAL 19 §). Lupapäätökseen tulisi merkitä luvan viimeinen voimassaolopäivä. Lupapäätös maa-ainesten ottamisesta tulee viedä myös maa-ainesten ottamisen tietojärjestelmään (NOTTO) Suomi.fi palvelusta löytyvällä sähköisellä ilmoituslomakkeella.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut ylitarkastaja Piippa Wäli (luonto).

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Merkitä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla. Asian on esitellyt ylitarkastaja Pia Lindholm ja ratkaissut hydrogeologi Anne Lindholm.

Napapiirin Kuljetus Oy:n yhteislupahakemus Jokkavaara, Rovaniemi

Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta pyytää terveysuojeluviranomaisen lausuntoa Napapiirin Kuljetus Oy:n maa-aines- ja ympäristölupahakemuksesta. Lausuntoa pyydetään 6.3.2024 mennessä.

Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta vastaa kaupungin ympäristönsuojelu- ja terveysuojeluviranomaisen tehtävistä. Ympäristölautakunnan päätösvaltaan kuuluvissa ympäristölupa-asioissa terveysuojeluviranomaisen lausunnon lupaviranomaiselle antaa terveystarkastuksen johtaja (Ympäristölautakunta 25.5.2011 § 92).

Taustaa

Napapiirin Kuljetus Oy hakee maa-aineslupaa ja ympäristölupaa Jokkavaaran sora-alueelle (Veijola, Iikanmaa). Luvan hakijalla on voimassa oleva maa-ainesten ottamislupa sekä ympäristölupa alueella. Nyt haettavalla uudella luvalla on tarkoitus syventää ottoaluetta. Murskaustoimintaa alueella on tarkoitus jatkaa haettavalla yhdistetyllä maa-aines- ja ympäristöluvalla. Maa-aines- ja ympäristölupaa haetaan noin 10 vuodeksi. Ottamissyvyys on 7-20 m.

Toiminta kattaa maa-aineksen murskauksen ja tuotteiden väliaikaisen varastoinnin sekä kuljetukset. Ottoalue sijaitsee Rovaniemen kaupungin Oikaraisessa, Jokkavaaran alueella, noin 14 km kaupungin keskustasta itään. Lähin asutus sijaitsee 450 m:n päässä ja lähin loma-asutus n. 650 m päässä hankealueelta.

Ottoalue sijaitsee vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella (1. luokka) ja sen läheisyydessä on suunniteltu vedenottamo. Jokkavaaran pohjavesialueella on myös käytössä olevia vedenottoja. Hakemuksessa on esitetty toimenpiteet pohjavesien pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Melua ja pölyä syntyy sora-alueella maa-aineksen kaivamisesta, murskauksesta, siirroista sekä valmiiden tuotteiden lastauksesta ja kuljetuksista. Maa-aineksen kuljetus alueelta kuormittaa myös lähiteitä. Hakemuksessa on esitetty toimenpiteet pöly- ja meluhaittojen vähentämiseksi.

30.1.2024

havaintopaikan tallennusta varten, jotta määritykset tekevä laboratorio voi toimittaa tarkkailutulokset myös suoraan pohjavesitietojärjestelmään (Pisara/Povet). Toiminnanharjoittajan tulee varmistaa, että laboratorio vie tulokset pohjavesitietojärjestelmään.

Jälkihoito ja maisemointi

Koska kyseessä on pohjavesialueelle sijoittuva toiminta, on jälkihoitotöissä oltava erityisen huolellinen. On tärkeää, että jälkihoito- ja maisemointitöitä tehdään alueella otton edetessä vähintään hakemuksessa esitetyn mukaisesti. Jälkihoitotyöt tulee yksilöidä mahdollisessa lupapäätöksessä.

ELY-keskus pitää hyvänä, että alueen maisemointia aloitetaan vanhan ottoalueen reunoilta hakemuksessa esitetyn mukaisesti.

ELY-keskus katsoo, että Jokkavaaran alueella keskeinen jälkihoitotoimenpide on alueen metsittäminen alueelle tyypillisillä puuntaimilla. Lisäksi ELY-keskus katsoo, että valvovalle viranomaiselle tulee esittää hyvissä ajoin ennen lupa-ajan päättymistä tarkempi suunnitelma alueen lopullisesta maisemoinnista, sillä alueen jälkihoitotyöt ja maisemointi tulee tehdä luvan voimassaoloaikana.

Ottamisalue tulee jälkihoitaa välittömästi ottotoiminnan päätyttyä pohjaveden laadun turvaamiseksi. Pohjaveden suojelun kannalta on tärkeää, että asianmukaisin jälkihoitotoimenpitein alueelle aikaansaadaan otton päätyttyä mahdollisimman nopeasti uusi maannoskerros. Pintamateriaalina tulee ensisijaisesti käyttää alueen alkuperäistä pintakerrosta. Alkuperäisen pintakerroksen kangashumus ja sen alapuolella oleva rikastumiskerros tulisi kuoria ja varastoida erikseen ottamisalueen reunoille ennen toiminnan aloittamista. Pintamaat tulee levittää alueelle takaisin alkuperäisessä järjestyksessä. Kasvillisuuden ja pohjaveden kannalta paras tulos saavutetaan, kun maan ylin orgaanista ainesta sisältävä humuskerros (kunta) voidaan irrottaa ja levittää takaisin alueella laajoina mattoina. Pintamaiden varastointiaika tulisi olla mahdollisimman lyhyt, sillä pintakerroksen orgaaninen aines hajoaa nopeasti. Soveltuva varastointiaika on korkeintaan 2–3 vuotta.

Mikäli pintamateriaalia tuodaan alueelle ulkopuolelta, on siihen aina oltava lupaviranomaisen hyväksyntä, ja pintamateriaalina tulee käyttää ainoastaan puhtaita maa-aineksia, joista ei kulkeudu haitallisia aineita pohjaveteen. Toiminnanharjoittajan tulee pyydettyäessä pystyä esittämään aineksen alkuperä.

Jälkihoitoa toteutettaessa tulee huolehtia siitä, ettei pohjavesialueella levitettävä pintamateriaali ole liian hienorakeista. Hienorakeinen maalaji vähentää pohjaveden muodostumista ja soveltuu huonosti kasvillisuuden kasvualustaksi. Myöskään karike ja kuorike eivät sovellu pohjavesialueella käytettäväksi.

30.1.2024

Ympäristöön päässeet polttoaineet ja ympäristölle vaaralliset aineet on heti kerättävä talteen. Toiminnanharjoittajalla tulee olla esitettyä säilytyspaikka öljyiselle maa-ainekselle. Toiminnasta ei saa aiheutua epäsiisteyttä. Jätteitä ei saa polttaa tai haudata. Hyötykäyttöön kelpaava jäte on lajiteltava erilleen ja toimitettava hyödynnettäväksi. Alueella ei myöskään tule varastoida ongelmajätteitä.

Toimintajaksojen päätyttyä alue on siistittävä ja alueelta on poistettava koneet ja laitteet. Mikäli alueella havaitaan öljyä, tulee altaan massat vaihtaa puhtaisiin. Mahdolliset päästöt on ilmoitettava valvontaviranomaiselle. Toiminnan päättyessä suoja-alue tulee jälkihoitaa siten, että suojarakenteet puretaan ja alue palautetaan metsämaaksi. Mahdolliset pilaantuneet maat tulee toimittaa käsittelyyn.

ELY-keskus myös muistuttaa, että pohjavesialueella voidaan murskata vain samalta pohjavesialueelta peräisin olevaa kiviainesta. Muualta tuotua ainesta ei pohjavesialueella saa varastoida tai murskata. Lisäksi jättemateriaalin murskaaminen ja varastointi on pohjavesialueella kielletty.

Tarkkailu

Hakemuksessa on esitetty toiminnan pohjavesivaikutusten tarkkailuksi pohjaveden pinnanmittauksia alueella olevista havaintoputkista eri vuodenaikoina. Lisäksi ottotoiminnan aikana seurataan silmämääräisesti pohjaveden tilannetta ja tarvittaessa ottotaso nostetaan, jotta hakemuksessa esitetty kuuden (6) metrin suojakerrospaksuus täyttyy.

Lapin ELY-keskus katsoo, että tarkkailua tulee tehdä pohjaveden pinnankorkeuden osalta neljä (4) kertaa vuodessa. Lisäksi, koska alueella on myös murskaustoimintaa, ELY-keskus katsoo, että pohjaveden pinnantason lisäksi alueella tulee tarkkailla myös pohjaveden laatua niinä vuosina kuin alueella on murskaustoimintaa.

Pohjavesinäytteenottoon sertifioidun tai pohjavesinäytteenottoon hyvin perehtyneen näytteenottajan tulee ottaa pohjavesinäytteet näytteenottovuosina kesäkuussa. Tehtävät veden laadun määrytykset ovat vähintään: lämpötila, haju, maku, happi (mg/l), pH, sähkönjohtavuus, alkaliniteetti, sameus, öljyhiilivedyt (C₄-C₄₅, kevyet, keskiraskaat ja raskaat jakeet, määritysraja 50 µg/l). Määritysmenetelmien tulee olla akkreditoituja tai menetelmien luotettavuus tulee osoittaa muulla tavalla. Näytteenoton yhteydessä tulee havainnoida pohjavedenpinnan taso.

Pohjaveden laadun ja pintojen tarkkailutulokset tulee toimittaa valvojalle vuosittain sähköisesti. Määritystulosten lisäksi tarkkailuraportista tulee ilmetä näytteenottopäivämäärä, näytteenottaja, näytteenottotapa, määrytyksen tehnyt laboratorio, käytetyt menetelmät sekä niiden mittausepävarmuudet ja akkreditointi.

Lisäksi toiminnanharjoittajan tulee huolehtia siitä, että alueella sijaitsevien tai alueelle asennettavien havaintoputkien putkikortit on toimitettu Lapin ELY-keskukselle

30.1.2024

laadukkaasti toteutettuja. Lapin ELY-keskus korostaa, että maa-ainesten ottaminen ei missään tilanteessa saa vaarantaa alueella toteutettavaa talousvedenhankintaa.

Ottamistoiminta ja suojakerrospaksuudet

Lapin ELY-keskus katsoo, että pohjavesialueella toimittaessa on noudatettava erityistä huolellisuutta. Ottoalueen korot tulee merkitä alueelle näkyvästi ja riittävän tiheästi, jotta alinta ottotasoa ei aliteta missään tilanteessa ja että pohjaveden pinnan päälle jää aina vähintään neljän (4) metrin suojakerros koskematonta maa-ainesta. Korot tulee myös tarkistaa riittävän usein, ja korkotasojen mittauksesta tulee pitää työmaapäiväkirjaa. ELY-keskus pitää hyvänä hakemuksessa esitettyä kuuden (6) metrin suojakerrospaksuutta pohjaveden pintaan nähden.

Toiminnassa tulee myös huolehtia siitä, ettei maaperään ja pohjaveteen pääse polttoainepäästöjä. Mahdolliset päästöt on välittömästi ilmoitettava valvontaviranomaiselle. Pohjavesialueella ei myöskään tule säilyttää poltto- ja voiteluaineita, eikä koneita tule huoltaa tai tankata ottamisalueella. Alueella ei myöskään tule säilyttää työkoneita. Lisäksi ELY-keskus muistuttaa, että pölyämisen ehkäisyyn ei tule pohjavesialueella käyttää suolaamista.

Jätteiden, ylijäämämassojen ym. sijoittaminen ottamisalueelle ei ole sallittua, eikä pohjavesialueelle tule varastoida muualta tuotua kiviainesta, kuten kalliomursketta.

ELY-keskus myös muistuttaa, että kaikkien jätevesien imeyttäminen maaperään on luokitellulla pohjavesialueella kielletty.

Murskaus

Lapin ELY-keskus katsoo, että pohjaveden pilaantumisen vaaraa aiheuttava murskaustoiminta tulee ensisijaisesti sijoittaa pohjavesialueen ulkopuolelle. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulee pohjaveden suojaustoimenpiteisiin kiinnittää erityistä huomiota. Ympäristönsuojelulain mukainen pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §) on ehdoton.

ELY-keskus korostaa huolellista toimintakulttuuria. Öljyjen tai muiden vaarallisten aineiden pääsy maaperään ja pohjaveteen tulee estää. Suojausratkaisujen tulee olla tiiviitä (esimerkiksi HDPE-kalvo) ja öljyjä kestäviä. Suojausratkaisun tekniset ominaisuudet tulee yksilöidä. Rakennettava suoja-alue tulee toteuttaa siten, ettei sinne pääse virtaamaan ympäristön hulevesiä. Tiiviille alustoille kertyvän veden hallinta tulee suunnitella siten, että vedet eivät pääse missään tilanteessa tulvimaan yli. Tässä yhteydessä erityistä huomiota tulee kiinnittää suojausrakenteen reunavallien riittävään korkeuteen ja toimivuuteen. Suoja-altaaseen kertyviä vesiä ei pohjavesialueella voida imeyttää maaperään (YSL 17 §).

Suojaukseen liittyvät rakenteet on esitettävä valvovalle viranomaiselle ennen käyttöönottoa, ja valvovan viranomaisen on hyväksyttävä niiden käyttöönotto.

30.1.2024

turmelemisesta taikka ne lain 3 §:ssä mainitut muut rajoitukset, joilla pyritään estämään huomattavat tai laajalle ulottuvat vahingolliset vaikutukset asutukselle tai ympäristölle.

Ympäristönsuojelulain pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §) kieltää pohjaveden pilaamisen ja laadun vaarantamisen. Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, ettei toiminnasta aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja että pilaantumista voidaan ehkäistä.

Murskaustoiminnan harjoittamiseen alueella on oltava ympäristölupa, sillä pohjavesialueella vähäisempäänkin toimintaan on haettava ympäristölupaa, jos toiminta sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella ja toiminnasta voi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa (YSL 28 §).

Kiven louhinnan ja murskauksen suojaetäisyyksistä häiriintyviin kohteisiin sekä mm. toiminnan aiheuttamista melu- ja pölypäästöistä säännellään valtioneuvoston asetuksessa kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (ns. Muraus-asetus, 800/2010).

Ympäristöministeriön oppaassa *Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestävään käyttöön* (Ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:30) on ohjeistettu muun muassa pohjaveden pinnan päälle jätettävistä suojakerrospaksuuksista sekä jälkihoito- ja maisemointitoimenpiteistä.

Edellytykset maa-ainesten otolle

Suunniteltu ottamistoiminta sijoittuu vedenottamoiden ja tutkittujen vedenottamopaikkojen arvioitujen lähisuojavyöhykkeiden väliin jäävälle alueelle. Suunniteltu soranotto toiminta sijoittuu pohjavesialueen keskiosaan, pohjaveden varsinaiselle muodostumisalueelle vanhan ottoalueen yhteyteen. Suunniteltu ottaminen sijoittuu lisäksi arvokkaan harjualueen välittömään läheisyyteen.

Lapin ELY-keskus toteaa, että suunniteltu 1 000 000 k-m³ ottomäärä on huomattavan suuri, ja lisäksi Lapin ELY-keskus katsoo edelleen, että mikäli hakemuksessa esitetty 1 000 000 k-m³ ottomäärä toteutetaan, alueella ei käytännössä ole enää jatkossa edellytyksiä maa-ainesten ottamistoiminnan jatkamiselle.

Hakemusta on täydennetty alustavasti vuosina 2024–2026 toteutettavaksi suunnitelluilla jälkihoitotoimenpiteillä ja maisemointisuunnitelmalla ottamisalueen ympäristössä niillä alueilla, jotka ovat osa vuoteen 2026 voimassa olevan maa-ainesluvan mukaista aluetta.

ELY-keskus korostaa edelleen maisemointisuunnitelmien laatua, ja muistuttaa, että Jokkavaara on Rovaniemen tärkeimpiä talousvedenhankintaan käytettäviä pohjavesialueita. Maa-ainesten ottaminen alueella tulee siten toteuttaa erityistä varovaisuutta noudattaen, ja aluetta koskevien ottosuunnitelmien tulee olla erityisen

30.1.2024

joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.

Alueella ei ole asemakaavaa. ELY-keskuksen näkemys on, että suunniteltu hanke sijoittuu kokonaisuudessaan jo aiemmin avatulle alueelle, eikä se toteutuessaan vaikeuta alueen käyttämistä yleiskaavassa tai maakuntakaavassa osoitettuun tarkoitukseen. Toiminnassa tulee kuitenkin huomioida alueen eteläreunalle osoitetun ulkoilureitin käyttäjien turvallisuus.

Luonnonsuojelu

Lapin ELY-keskus toteaa, että Jokkavaaran alue on tunnettua törmäpääskyjen pesimäaluetta. Mm. esitetyn ottoalueen rajalla on sijainnut törmäpääskyn pesimäkolonia ja on mahdollista, että toiminta-alueella tulee esiintymään törmäpääskyjen pesintöjä maa-ainesten oton aikana. Törmäpääskyjen pesinnän mahdollisuus tulee huomioida lupamääräyksissä.

Törmäpääsky on luonnonsuojelulain (9/2023) rauhoitettu (69 §), erittäin uhanalainen ja kiireellisesti suojeltava lintulaji. Törmäpääskyn pesien vahingoittaminen ja pesinnän häiritseminen on kielletty luonnonsuojelulain 70 §:n ja lintudirektiivin nojalla.

Erityisen suurta melua aiheuttavat toimenpiteet tulee ajoittaa törmäpääskyn pesintäajan ulkopuolelle. Törmäpääskyn pesintäaika on 1.5.–31.8. Usein lentokykyiset poikaset palaavat pesälleen yöksi vielä päivän ruokailuilta pesinnän loppuvaiheessa.

Törmäpääskyn pesintätörmät tulee jättää kaiken maahan kajoavan toiminnan ulkopuolelle. Säännöllisesti käytössä olevia pesäkolonioita ei saa hävittää myöskään pesimäajan ulkopuolella ilman Varsinais-Suomen ELY-keskukselta lausuntoa siitä, tarvitseeko kolonian tuhoaminen luvan poiketa luonnonsuojelulain rauhoitussäädöksistä eikä ilman poikkeamislupaa, mikäli viranomaisen em. lausunnossa niin edellyttää. Lausuntopyyntö lähetetään osoitteeseen kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi, ja se kannattaa laittaa ennakkoon hyvissä ajoin (useaa kuukautta) ennen aiottua pesäkoloniatörmän tuhoamista.

Sovellettava lainsäädäntö ja ohjeistus

Maa-ainelain 3 §:n mukaan aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu muun muassa tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantumista, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Maa-ainesten ottamista koskevassa lupaharkinnassa ja lupaehdoissa otetaan huomioon myös maa-ainelain 3 §:n ympäristöperusteiset rajoitukset muun muassa kauniin maisemakuvan, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien

30.1.2024

Lisäksi Napapiirin Vesi Oy:n vedenottamo Jokkavaara (pisteeseen 53a rakennetut kaivo I ja kaivo II) sijaitsevat noin 1,4 kilometrin päässä suunnitellusta ottamisalueesta itään. Vedenottamolta on lupa ottaa pohjavettä yhteensä 2000 m³/d (Pohjois-Suomen vesioikeus 31.5.1983).

Suunniteltu ottamisalue ei sijaitse vedenottamoiden ja tutkittujen vedenottoaikkujen arvioiduilla lähisuojavyyhykkeillä, vaan sijoittuu kahden arvioidun lähisuojavyyhykkeen väliselle alueelle. Kunkin lähisuojavyyhykkeen arvioinnissa on otettu huomioon pohjavesialueen rajaus, pohjaveden arvioitu virtaussuunta, pohjavedenottamon arvioitu vaikutusalue, vedenottolupa ja alueen maaperä. Lähisuojavyyhykkeen määrittelyperusteena on myös muun maankäytön, esimerkiksi soranoton haittavaikutusten estäminen.

Arvokas harjualue

Suunniteltu ottamisalue sijoittuu Jokkavaaran arvokkaan harjualueen rajauksen välittömään läheisyyteen. Jokkavaara on poikkeuksellisen suuri harjukompleksi, joka on kerrostunut kahden jäätikköjoen yhtymäkohtaan Kemijoen laakson reunalle. Itäosa on jyrkkärinteinen ja melko kapealakinen selänteen kärki, josta avautuu näkymiä Kemijoelle. Sen rinteillä on rantavalleja ja joen muovaamia terasseja ja törmiiä. Kyseisen harjualueen rajaus on tarkistettu Lapin Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamishankkeen (Poski) 1. vaiheen yhteydessä (2015).

Harjualue liittyy Kemijoen laakson vesimaisemaan ja jokivarren kulttuurimaisemaan. Jyrkästi kohoava muodostuma on maisemaa hallitseva. 1960-luvulta asti jatkuneesta maa-ainesten otosta huolimatta alueella on maakunnallisesti merkittäviä luonnonesiintymä- ja maisemakuvallisia arvoja. Jokkavaara on geologisesti hyvin merkittävä muodostuma, maisemallisesti ja monikäytön kannalta merkittävä tai hyvin merkittävä sekä biologisesti jokseenkin merkittävä. Maa-ainesten ottoa ei suositella nyt käytössä ja luvissa olevien alueiden ulkopuolella. Olemassa olevilla ottoalueilla tulisi tähdätä jälkihoidollisiin toimenpiteisiin.

Kaavatilanne

Lapin ELY-keskus toteaa, että suunniteltu ottamisalue sijoittuu lähes kokonaan voimassa olevan Oikaraisen kylän ja Jyrhämänjärven yleiskaavan mukaiselle EO-alueelle, pohjavesialueelle (pv) ja maisemallisesti arvokkaalle alueelle (ma). EO-merkinnällä on osoitettu alueita maa-ainesten ottokäyttöön ja pv-merkinnällä on osoitettu tärkeän pohjavesialueen raja. Lisäksi suunnitellun ottoalueen välittömässä läheisyydessä etelärajalla kulkee yleiskaavaan merkitty ulkoilureitti.

Lisäksi alue sijoittuu lounaassa pieneltä osin Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa osoitetulle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M 4513) ja pohjavesialueelle (pv). M-merkinnällä osoitetaan pääasiassa metsätalouteen ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita,

30.1.2024

pölyn leviämistä ehkäistään pölynsidonnan lisäksi pintamaamassojen ja varastokasojen sijoittelulla laitoksen ympärille. Sorapintaisen tien pölyämistä voidaan estää tarvittaessa kastelemalla ja ajonopeuksia alentamalla.

Täydennetyt hakemuksen mukaan alue maisemoidaan lopuksi, mutta jälkihoitotöitä voidaan tehdä myös vaiheittain ottotoiminnan edetessä. Ottamistoiminnan aikana muodostuneet luiskat muotoillaan kaltevuuteen 1:3 tai loivemmaksi. Alueelta kuorittuja pintamaita käytetään luiskissa ja leikkauksien pohjalla kasvualustana. Alueelta saatavaa, rakentamiseen kelpaamatonta maa-ainesta (esim. siltti) käytetään maisemointitöissä. Kyseisiä silttimaita ei levitetä koko ottamisalueelle, jotta sadevesien imeytymistä ei hidasteta, vaan niitä käytetään luiskien loiventamiseen luiskien alaosissa ja ohuesti luiskien yläosissa hidastamaan eroosiota. Silttimaista vapaata pohjaa pyritään jättämään vähintään puolet ottoalueen pinta-alasta. Jälkihoitona ei tehdä erillisiä multauksia tai istutuksia. Luonnollinen metsäroskaantuminen, ruohottuminen ja siemennys tapahtuvat ajan kanssa. Ympäröivä metsä siementää alueen tehokkaasti. Hakijan mukaan lopullisesta metsittämisestä vastaa maanomistaja, mikäli alue ei metsity luonnollisesti. Haettavan ottamisalueen ulkopuoliset, aiemman luvan mukaiset ottoalueet maisemoidaan lupahakemuksessa esitetyn maisemointisuunnitelman mukaisesti. Maisemointisuunnitelmassa on esitetty toimenpiteet ja ajankohdat.

Pohjavesialue ja tutkitut vedenottamopaikat

Suunniteltu ottamisalue sijaitsee Jokkavaaran (12699101) vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella (1-luokka). Jokkavaara on muodostunut kahden harjujakson yhtymäkohtaan. Kalliopaljastumia alueella ei ole. Orsivesisoistumista päätellen muodostumassa on hienorakeisten maalajien välikerroksia. Ydinaines on karkearakeista, paikoin lähes somerikkoja. Lajittuneisuus on suurimmassa osassa muodostumaa hyvä. Pohjaveden muodostumisen suhteen Jokkavaara on lähes täysin antikliininen eli pohjavettä ympäristöönsä purkava. Alueelle ei siten suotaudu pohjavettä juuri ollenkaan ympäristöstä, vaan muodostuman pohjavesi on itse harjualueella muodostunut. Muodostuma rajoittuu pääosin joko soistumiin tai soistumien ja siltti-hienohiekkakerrostumien välityksellä vesistöihin (Kemijokeen ja Sierijärveen). Alueen pohjavesi purkautuu pääasiassa suotautumisaluetta reunustaville suoalueille ja sitä kautta vesistöihin.

Jokkavaaran alueella on useita vedenottamoita ja tutkittuja vedenottamopaikkoja. Lähimmillään suunnitellusta ottamisalueesta sijaitsevat tutkitut vedenottamopaikat UP14 (antoisuus yli 310 m³/d) ja UP21 (antoisuus 300 m³/d). UP14 sijaitsee noin 340 metrin päässä suunnitellusta ottamisalueesta ja UP21 noin 900 metrin päässä suunnitellusta ottamisalueesta.

Napapiirin Vesi Oy:n vedenottamo Jokkavaara II (UP 20C) sijaitsee lähimmillään noin 940 metrin päässä suunnitellusta ottamisalueesta länteen. Vedenottamolta on lupa ottaa pohjavettä yhteensä 800 m³/d (Pohjois-Suomen vesioikeus 26.9.1977).



Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta

[kirjaamo\(at\)rovaniemi.fi](mailto:kirjaamo(at)rovaniemi.fi)

Lausuntopyyntö 18.12.2023

Napapiirin Kuljetus Oy:n maa-aines- ja ympäristölupahakemus, Jokkavaaran sora-alue 2023, Jokkavaaran 1-luokan pohjavesialue, Rovaniemi

Hakemus

Napapiirin Kuljetus Oy on hakenut maa-aineslain (555/1981) mukaista lupaa hiekan ja soran ottamiselle noin 17 hehtaarin kokoiselta alueelta Rovaniemen Oikaraisessa sijaitsevilta tiloilta Veijola RN:o 8:214, kiinteistötunnus 698-401-8-214 ja liikanmaa RN:o 8:222, kiinteistötunnus 698-401-8-222. Lupaa on haettu 1 000 000 k-m³:n suuruiselle ottomäärälle kymmeneksi (10) vuodeksi.

ELY-keskus on lausunut hakemuksesta lupaviranomaiselle 12.10.2023 (LAPELY/4338/2023) edellyttäen mm. ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisen ympäristöluvan hakemista murskaustoiminnalle sekä tarkempaa maisemointisuunnitelmaa. Toiminnanharjoittaja on 18.12.2023 täydentänyt lupahakemustaan päivitettyillä asiakirjoilla.

Ottoalue sijaitsee Rovaniemen Jokkavaaran (12699101) vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella (1-luokka). Hakemuksen mukaan suunnitellulla ottoalueella sijaitsee kaksi pohjaveden havaintoputkea (PVK2 ja PVK3). Lisäksi ottoalueen ulkopuolella on yksi havaintoputki (PVK1). Ylin havaintopisteestä PVK2 mitattu pohjavedenpinta on ollut tasolla +77,24 metriä (N2000, 2.9.2021) ja ylin havaintopisteestä PVK3 mitattu tasolla +77,68 metriä (N2000, 2.9.2021). Alin suunniteltu ottotaso on hakemuksen mukaan tasolla +84,00 metriä (N2000), jolloin suojaetäisyys ylimpiin havaittuihin pohjavedenpinnantasoihin on n. 6 metriä.

Täydennetyt hakemuksen mukaan suunnitelma-alue on vanhaa maa-ainestenottoaluetta ja ottaminen syventää olemassa olevaa ottoaluetta. Alueella aiotaan myös murskata maa-aineksia siirrettävällä murskausasemalla, joten toiminnalle on haettu ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista lupaa. Suunnitelmapiirustuksiin on merkitty murskauslaitoksen asemapaikka, jonka alle on rakennettu suojarakenteet voimassa olevan ympäristöluvan mukaisesti. Murskauspaikka suojarakenteineen rakennetaan uuteen paikkaan, mikäli murskauspaikka joudutaan siirtämään. Uusi murskauspaikka hyväksytetään ympäristönsuojeluviranomaisella. Poltto- ja voiteluaineet säilytetään 2-vaippasäiliöissä tai valuma-altaallisissa suojakonteissa suoja-alueella, ja alueella toimivien koneiden kuntoa seurataan säännöllisesti. Murskauslaitoksen aiheuttaman